

Åsnes Kommune

Funksjons og Romprogram

For Nye Åsnes Barneskole

Beate Aske Løtveit, Chris Lund og Gudrun Jona Arinbjarnadottir
31.05.2022

Innhold

1	Utendørsareal.....	2
1.1	Generelt om uteområdet	2
1.2	Støttemidler.....	3
1.3	Terreng og økologi.....	3
1.4	Materialbruk.....	3
1.5	Håndtering av overvann	4
1.6	Universell utforming.....	4
1.7	Sosiale møteplasser og aktivitetsflater	4
1.8	Utearealet som læringsarena	6
1.9	Annet	7
1.9.1	Utendørs lydanlegg	7
1.9.2	Juletre	7
1.9.3	Flaggstang.....	7
1.10	Driftsfunksjoner utomhus	7
1.11	Utearealet som nærmiljøanlegg.....	8
1.12	Kaldlager for drift	8
2	Kaldlager for barneskole.....	8
3	Trafikk og parkering.....	9

1 Utendørsareal

Nye Åsnes barneskole og Åsnes ungdomsskole ligger som nærmeste naboer og uteområdet for de to skoleanleggene må ses på som et helhetlig område. Det må utformes som en totalløsning med tanke på elevenes leke- og oppholdsareal, trafikk og parkering, samt for den funksjonen bygninger og uteareal skal ha som nærmiljøanlegg og stedsutviklere, samt tilrettelegge for målsettinger i Kommune 3.0 der samarbeid med frivilligheten og næringsliv er sentralt.

1.1 Generelt om uteområdet

Uteområdet skal oppfordre barn og unge til å holde seg i aktivitet, og gi dem opplevelser som forsterker lyst til å utfordre egne grenser. Det skal være et variert område som tar hensyn til elevers ulike alder, funksjons- og ferdighetsnivå. Uteområdet må utformes slik at behov for regler og restriksjoner begrenses, samtidig som de fysiske rammene ikke begrenser handlingsrommet eller forestillinger om hva man *kan*. Barn og unge skal stimuleres motorisk, fysisk, sosialt og intellektuelt.

Ved utforming og tilrettelegging av uteområdet må en i størst mulig grad:

- utforme uteområdene på en måte som innbyr til allsidig fysisk aktivitet og utfoldelsesmuligheter
- tilrettelegge for varierte aktivitets- og rekreasjonsflater og innbyr til sosial kontakt
- rom for å tilegne seg ny kunnskap og utøve virkelighetsnær læring
- skape moderne og framtidsrettede områder som er attraktive for barn og unge, voksne og eldre, samt for mennesker med nedsatt funksjonsevne
- benytte de naturkvalitetene som ligger i tomten
- sikre best mulige solforhold
- legge til rette for bruk på uværsdager for eksempel med takutstikk i bygget, leskur og overbygg
- tilrettelegge slik at skolens uteområde er tilpasset skolenes arkitektur og byggemåte – ha en felles identitet og fargepalett
- estetiske og kunstneriske opplevelser i lek og avkobling

Uteområdet skal dekke følgende hovedfunksjoner:

- pauseareal for lek, sosial kontakt og rekreasjon
- fysisk aktivitet
- læringsarena som supplement til den ordinære undervisningen, blant annet kjøkkenhage, samlingssted og uteverksted for kunst og håndverk.
- møtested i nærmiljøet

Bygningsmasse og uteareal skal plasseres og utformes slik at skolegården er oversiktlig. Utearealet skal inneholde avskjermede områder og sitteplasser der man kan være sammen i mindre grupper, i tillegg til områder der større elevgrupper og hele skolen kan samles. Disse skal skjermes med overdekning, leegger og vegetasjon.

Det skal legges til rette for både fri og styrt lek. Arealene skal være funksjonsåpne, det vil si at de er lagt til rette for ulike typer aktiviteter og hvor flere aktiviteter kan foregå samtidig. Eksisterende natur skal inkorporeres i utearealene. Skrenter og stup skal sikres med gjerder eller tett vegetasjon innenfor sikkerhetssoner.

Uteområdene skal planlegges slik at risiko for at sand og skitt dras inn i bygningen begrenses. Sandkasser og sandbasseng skal derfor plasseres med tilstrekkelig avstand til inngangspartiene.

1.2 Støttemidler

Aktivitetsflater og installasjoner skal fortrinnsvis bygges slik at Åsnes kommune kan søke om spillemidler (nærmiljøanlegg og idrettsanlegg).

1.3 Terreng og økologi

De stedegne kvalitetene skal være utgangspunkt for å skape skoler og nærmiljøanlegg med en helt særegen identitet. Det må utnyttes på best mulig måte at skolene/nærmiljøanleggene har nær tilknytning til områder med stor verdi som fritids- og rekreasjonsarealer.

Eksisterende terreng skal utnyttes best mulig. All tilslutning til bygg skal gjøres slik at bygget faller naturlig inn i terrenget. Det skal tas hensyn til biologisk mangfold.

Ved valg av vegetasjon skal det velges arter som fremhever de ulike årstidene, som kan anvendes i undervisningssammenheng og som tåler tøff behandling av elever, vær og vind. Det skal benyttes planter som er hardføre og krever lite stell og som er kjent i det lokale eller regionale arts mangfoldet, helst insektvennlige planter. Giftige og allergifremkallende planter skal ikke benyttes. Ved valg av vegetasjon skal hensynet til astmatikere og allergikere vektlegges, og typisk allergihyppige planter som hassel, bjørk og or skal ikke plantes nær atkomstveier, inngangsparti, luftinntak for ventilasjonsanlegg og vinduer som brukes til lufting. Trær skal plasseres slik at de ikke vil gripe inn i bygget når de vokser til. Det skal etableres kjøkkenhage, der det er gunstig med tanke på sol- og vekstforhold, men gjerne i tilknytning til naturfag (vekstom) eller kjøkken.

1.4 Materialbruk

- Slitasjen i et skolemiljø er stor, og det må benyttes gode, holdbare materialer som tåler aktiv bruk og som eldes med verdighet.
- Behovet for vedlikehold skal i størst mulig grad begrenses gjennom riktig materialbruk og funksjonell utforming av uteområdet. Alle anlegg skal være lettstelte. Forankringer i bakken skal for eksempel ikke være utformet i trevirke. Samtidig er det avgjørende at funksjonen – barnas behov – vektles tungt. Av og til skal det derfor aksepteres endret drift. Eksempel på det kan for eksempel være snømåking.
- Multifunksjonelle elementer utført i solide materialer (betong, granitt) skal supplere tradisjonell møblering.
- Tredekker kan benyttes i begrensede områder i tilknytning til overdekkede utearealer med liten belastning. Enkelte sittemøbler ute skal være i tre. Tre skal også vurderes i et eventuelt amfi, gjerne i kombinasjon med stein/betong. Det skal velges treverk som krever minst mulig vedlikehold.
- Det stilles krav til UU-adkomst til apparater og sand skal ikke benyttes nær innganger. Fallunderlag skal rammes inn og være drenerende. Det er ønskelig å begrense bruk av plastprodukter og i stedet finne natur- og miljøvennlige løsninger for underlag.
- Det er ønskelig at lek- og aktivitetsapparater/utrustning har et transparent, moderne uttrykk og harmonerer med bygg og omkringliggende natur.
- Det skal benyttes varierte dekke-typer (bark, sand, gress, gummi, asfalt, tre, betong, natur, stein og lignende) for å skape ulike oppholdssoner. Asfalt kan bearbeides eller fargesettes som et alternativ til tradisjonell utførelse, og for å tilføre kvalitet til oppholdsarealene.
- Naturelementer, som steiner og stokker, er fine innslag.

1.5 Håndtering av overvann

Overvann skal håndteres på egen tomt. Det skal være åpen og lokal overvannshåndtering med infiltrasjon til grunnen. Veileder fra Vann- og avløpsetaten om håndtering av overvann følges

Åpne overvannsrenner, -rister og kumlukk skal fortrinnsvis plasseres utenfor gangsoner. Der dette ikke er mulig skal rister og kumlukk legges i plan med overflatedekke og ha en utforming som hindrer at hjul setter seg fast eller ha en utforming som hindrer ferdsel og fremkommelighet eller kan gi snublefare. Overvann dreneres, fordrøyes og infiltreres fortrinnsvis til et plantebed/regnbed og kan gjerne brukes som naturlig «ledelinje» for blant annet universell utforming i uteområdet.

1.6 Universell utforming

Skoleanlegg er viktige sosiale arenaer hvor mange aktiviteter for elever og voksne finner sted. Elevene får her tilført mye av sin grunnleggende sosiale erfaring og kompetanse. Foreldre og foresatte forutsettes å delta i et samspill mellom hjem og skole som tidvis innebærer å være til stede på skolen for å delta på møter, eller andre aktiviteter. Dette fordrer et skoleanlegg hvor universell utforming er innpasset som en naturlig del av anlegget hvor alle brukerne kan følge samme bevegelsesmønster og delta i ordinære aktiviteter på like vilkår.

Vesentlige momenter å ta med seg i planleggingen er

- enkel og logisk planløsning: Helheten i anleggene skal ivaretas med hensyn til terrengtilpasning og overordnet utforming av hele området.
- orientering og tilgjengelighet: Enkel orientering og lesbarhet, få nivåer og korte avstander mellom enhetene. Det skal være enkelt å finne innganger og skille mellom ulike innganger, for eksempel elevinnganger og hovedinngang. Adkomstveg og hovedinnganger for anlegget skal være den samme for alle besøkende.
- ledelinjer, belegg: Ulike kantmarkeringer og elementer i belegget gjør det enklere å finne frem. Det er også viktig at man bevisst bruker underlagsmaterialer som gir lett fremkomst også for bevegelseshemmede.
- lek og sanseopplevelser: Uteanlegget må inneholde utfordringer og opplevelser for alle. Det skal være områder som gir mulighet for både stillhet og aktivitet og elementer som stimulerer sansene.
- forurensningskilder, planter og materialer som kan gi astma/allergi problemer skal unngås.
- opparbeidet areal avsatt til lek og rekreasjon skal ha et horisontalt felt med fast dekke på minimum 1,6 m x 1,6 m som muliggjør deltakelse og likestilt bruk.
- stolper, rekkverk og lignende skal ha synlig kontrast til omgivelsene.
- det skal være plass for rullestol der det anlegges sitteplasser.
- utearealet skal ha tilfredsstillende støyyforhold.

1.7 Sosiale møteplasser og aktivitetsflater

Skolen er en sentral institusjon i dagens samfunn: en mulighet til å treffe alle innbyggerne og alle generasjoner. Regelmessig fysisk aktivitet er også viktig med hensyn til bedre psykisk helse. Den nasjonale folkehelseundersøkelsen viser at mange nordmenn er generelt for lite i fysisk aktivitet. En moderne skole må derfor ta denne utfordringen på alvor og tilrettelegge for variert fysisk aktivitet for alle elever. Anlegget skal også kunne gi viktige erfaringer som kan medvirke til økt aktivitetsnivå for barn og voksne utenom skoletid.

For å kunne legge til rette for et gunstig samspill i skolegården bør det tilrettelegges for sosiale møteplasser i tilknytning til områdene for fysisk aktivitet. Med andre ord; sitte og «hengesoner» så tett på aktivitetsflatene som mulig, slik at alle blir en integrert del av skolens utemiljø.

Under er det listet opp noen punkter som er viktige for utformingen av skolens uteområde:

I elevworkshopen beskriver elevene følgende som de er fornøyde med når det gjelder dagens uteområde, og som kan vurderes videreført:

- 6 enkelthusker, men to av dem trenger nytt stativ
- 8 huskestativ med 2 husker på hver
- 3 «fugleredehuser»/«Kinahatthusker»
- Et klatrestativ ved en av skolene som legges ned. Dette kan vurderes demontert og satt opp på ny skole
- Ett lekehus (dukkehus)
- 2 klatre-/skliestativ
- 1 bordtennisbord for utebruk
- 2 basketballkurver med kjetting
- 4 håndballmål
- 2 fotballmål

I hele uteanlegget skal det være mange ulike steder å sette seg ned. Noen av disse skal være overbygd. Sosiale møteplasser og steder å sitte skal i størst mulig grad kombineres med muligheter for å være aktiv. Enten fordi det man sitter på også kan benyttes til aktivitet, eller fordi man motiveres til å ta i bruk apparater/installasjoner nær sitteplassene.

Det skal være områder med gress til lek og aktivitet, eller som byr på steder man kan slå seg ned eller samles.

Det skal etableres naturlige gangveier/bevegelsesmønstre som gjør det fristende å vandre rundt på området. Noen av disse skal kunne brøytes med traktor på vinterstid.

Det skal etableres egnede områder og installasjoner for lek, spill, avkobling og fysisk aktivitet. Barneskolen og ungdomsskolen skal i utgangspunktet ha adskilte uteområder, men da utearealet er begrenset må begge parter basere seg på sambruk. I dag saksnes friminutt slik at det ikke blir for mange elever ute samtidig. Denne ordningen forutsettes videreført. Områdene nær de ulike skoleslagene må tilpasses den tilhørende aldersgruppen, samtidig som det meste av installasjoner ønskes utformet på en slik måte at elever i ulik alder, med ulike preferanser eller kjønn kan finne sin måte å ta det i bruk på. Nedenfor er beskrevet en rekke innspill som er kommet frem etter brukerprosessene. Det må gjøres en prioritering basert på hva som allerede finnes i eksisterende uteområder og som kan videreføres, eventuelt flyttes, samt at utvalg og kvaliteter tilpasses økonomisk ramme. Dette må foregå i tett samarbeid med brukerne i senere fase. I det følgende beskrives ønskede aktivitetssoner, apparater og installasjoner:

- Aktivitetsflater som kan brukes til ulike aktiviteter som for eksempel bandy, tennis, streetbasket, slåball, og rulleskøyter. Flaten kan med fordel utstyres med vant og enkel tilgang til vann slik at den kan sprøytes om vinteren og brukes som skøytebane.
- Fotballbane (ballbinge) for barneskolen.
- Skøytebane – vant og mulighet for islegging. Kan kombineres med ballbane.
- Ulike lekeinstallasjoner som er sett i sammenheng og som sammen danner en slags hinder-/trengingsløype. Her skal være mulighet for å klatre, henge, turne og slenge seg. Turnrelaterte apparater. Cross-fit-trening, tuftepark eller parkouranlegg er eksempler på dette. «Mesternes Mester – løype».

- Apparater for balanselek der de står på, eller sitter i, snurrer rundt, eller kommer i bevegelse når man bruker kroppen. Disse skal plasseres slik at de kan brukes i kombinasjon med hverandre og slik at flere elever kan delta samtidig.
- Terrengtilpasning for akebakke, skiaktivitet og mer utfordrende miljøer som stimulerer motorikk og fysisk aktivitet.
- Vannelementer til bruk i lek og læring. For eksempel gjennom å lede overflatevann, regnvann i brosteinssatte kanaler på overflaten slik at barna kan lage demninger, leke med båter og lignende.
- Naturlige områder med trær for klatring.
- Veier for trehjulssyklene med variert underlag – asfalt, bro i tre/stein, brostein, naturvei, dumper og humper osv. Veiene kan males på asfalt, eller utformes på annet vis slik at det oppleves som en egen vei med trafikkskilt og vegmerking, med broer, tunneler og lignende. Det skal være mulig for barna å sykle over store deler av uteområde på disse veiene.
- Uformelle møteplasser og sitteplasser. Noen under tak både for å beskytte seg mot regn og sol.
- Muligheter for å klatre, henge og slenge seg, turne, balanse, koordinasjon og motorisk trening – hinderløype. Flemmenpark kan være ønskelig da det også vil være et attraktivt nærmiljøanlegg.
- Sklier/rutsjebaner som er brede slik at man kan sitte flere ved siden av hverandre. Ønskelig at man skal kunne skli ned istedenfor å gå i trapper.
- 2 store sandbasseng som er utformet slik at sanden i størst mulig grad holder seg innenfor (nedsenket eller litt høye vegger). Det skal være mulig å sitte på kanten av sandbassengene. Det er ønskelig at det i bunnen av sandkassen er støpt ned «fossiler» eller figurer som kan graves frem og kikkles på.
- Lekeapparater (eksempelvis 3-4 UFO-husker, plassert ulike steder, vanlige husker, kulefendere til å klyve på, leketårn, dumpe, «rom/installasjoner» for rollelek – for eksempel båt, hus, butikk, leke-kjøkken, kiosk). Dette bør ses i sammenheng med sykkelløypen for sykkel (store trehjulssykler for SFO-elever).
- Bordtennisbord i betong, eller annet robust materiale.
- Vurdere å finne plass til sykkelbane, en liten betongpark for skating eller pumptrack.

Lekeapparater skal være godkjent iht. Lekeplassforskriften og CE-merket.

1.8 Utearealet som læringsarena

Det skal tilrettelegges for læringsaktiviteter ute ved at det etableres

- overbygd uteverksted for naturfag, kunst og håndverk med arbeidsbenker som tåler hard bruk, kjemikalier og varme. Uteverkstedet skal ha tilgang til strøm og vann.
- adgang til uteområdet fra skolekjøkkenet. Det kan være en fordel å ha tilhørende sitteplasser utendørs med delvis takoverbygg.
- kjøkkenhage, eller område for plantekasser, på egnet sted med tanke på vekst- og solforhold. Det er ønskelig at dette har kort avstand til naturfagrom (vekstom) og/eller kjøkken. Her skal elevene kunne lære om dyrking i praksis, plante, stelle og høste for så å bruke vekstene i undervisning i mat og helse. Kjøkkenhagen skal videreutvikles og planlegges videre i neste fase sammen med skolen. Dette området kan med fordel utvikles med bærbusker og frukttrær.

- en sikker grillplass/bål plass, med kapasitet til minimum en skoleklasse (eksempelvis sitteplasser i naturstein og/eller tømmer).

1.9 Annet

1.9.1 Utendørs lydanlegg

Det skal etableres et utendørs lydanlegg med forsterker og mulighet for tilkobling av lyd og mikrofon, med uttak i låsbart og værsikkert skap. Det er viktig at anlegget blir enkelt og oversiktlig å betjene.

1.9.2 Juletre

Det skal monteres en innstøpt hylse med låsbart lokk for oppsett av juletre på utearealet, med stikkontakt under lokk/bakkeplan.

1.9.3 Flaggstang

Det skal være en flaggstang, plassert slik at den kan legges ned, sentralt på uteområdet.

1.10 Driftsfunksjoner utomhus

Kommunens retningslinjer for drift av uteområde og krav knyttet til det, skal følges. Her nevnes kort noen viktige hensyn ved planlegging av skolens uteområde:

- For å lette arbeidet med vedlikehold må beplantningen som velges være enkel å stelle. Det skal ikke etableres blomsterbed, eventuelle plener må anlegges slik at de er enkle å klippe.
- Området må ha god belysning. Både på skoleplassen og i turløyper som gjør det mulig å bruke uteområde på mørke dager og kveldstid. Bruk av ulik type belysning skal være tilpasset de ulike områdene.
- Det skal tilrettelegges for enkel brøyting og strøing med maskinelt utstyr. Det skal etableres område for snødeponering. Lekeapparater/installasjoner skal ikke plasseres nær interne veier og områder som er planlagt brøytet om vinteren. Snø skal deponeres egnede steder i hauger slik at elevene kan leke i dem – ake, grave, forme og skape.
- Det må legges til rette for kjøring av brannbil rundt bygg, samt bruk av lift rundt bygg for vedlikehold og vask av vinduer.
- Det skal monteres frostsikker utekran med tilleggsavstengning ved inngangsparti, hovedinnganger, innganger til elevgarderober og ved kjøkkenhage.
- Det skal monteres utendørs strømtilgang som låses/stenges.
- Overvann må håndteres slik at det ikke er behov for avisingsanlegg.
- I hele uteområdet skal det være fastmonterte kildesorteringsløsning, og spesielt i områder der mange vil oppholde seg. Dette skal prosjekteres i senere fase.
- Ved gjerde skal det være kjørbare port inn på uteområdet. Kjørbare porter skal ha egen gangport. Gangporter/grinder skal ha fri bredde på minst 1 m. Bommer skal ha automatisk åpning for utrykningskjøretøy. Det skal vurderes om det er behov for porttelefon ved bom.
- Eventuelle gjerder skal være 1,2m høye, vedlikeholdsvennlig og robust i utførelse.

1.11 Utearealet som nærmiljøanlegg

Leke-, aktivitets- og rekreasjonsarealet ute skal være tilgjengelig for offentlig bruk etter skolens åpningstid. Anlegget må ses i sammenheng med kommunens øvrige tilbud. Viser til Kommune 3.0 for mer informasjon om innbyggerinvolvering.

1.12 Kaldlager for drift

Drift har behov for et lager for redskaper og utstyr som river, spader osv. Dette kan ses i sammenheng med skolens behov for kaldlager, og etableres i samme bygg/utebod. Det kan også vurderes å integrere det i skoleanlegget som kalde rom. Det må da være inngang utenfra.

2 Kaldlager for barneskole

Skolen har behov for en bod med enkel tilkomst og gode oppbevaringsfunksjoner. Her skal man blant annet kunne lagre leker og utstyr for skole og SFO.

3 Trafikk og parkering

Ved planlegging av uteområdet er det avgjørende at trafikken løses på en oversiktlig og sikker måte for begge skoleanleggene. Det skal være tilfredsstillende planløsning for parkering, avsetningsplasser, avfallshenting og varelevering. Biltrafikk og myke trafikanter skal så langt som mulig holdes atskilt slik at farlige situasjoner ikke oppstår.

Det skal etableres plass for trafiksikker avlevering og henting av elever, såkalt "kiss and ride". Denne kan være et lite stykke fra skolene, og skal være forbundet med fortau eller gangvei.

Begge skolene mottar ferskvarer som melk og mat flere dager i uken, og ellers jevnlig vareleveranser. Det skal legges til rette for enkel adkomst til varemottakene, og det skal planlegges for tydelige trafikkarealer for biltransport til varemottak. Varemottak skal være nær heis, dersom bygg er over flere etasjer.

Parkering for bil og sykkel utformes og dimensjoneres i henhold til kommunedelplan og reguleringsplan for området. Det må være noen HC-parkeringsplasser nær hovedinngangen. Det må være god visuell kontroll med sykkelparkering, slik at risiko for hærverk og tyveri reduseres.

Dimensjonering av utvendige veier og plasser skal følge MHBR sin veiledning for tilrettelegging for brann- og slokkemannskaper.